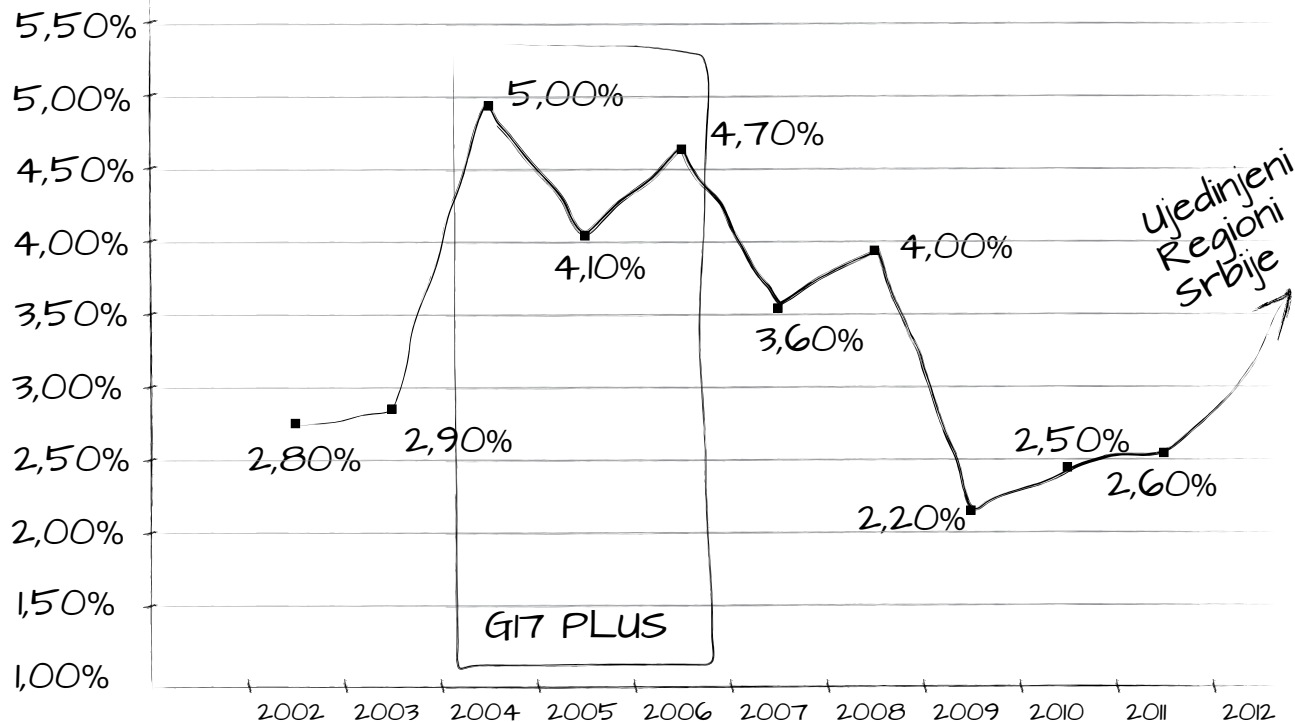

UJEDINJENI za poljoprivredu

UJEDINJENI REGIONI
S R B I J E

Nastavljamo da radimo za seljake i poljoprivredu...

Suštinske promene u poljoprivredi, u proteklom desetogodišnjem periodu u Srbiji, desile su se samo u periodu od 2004. do 2006. kada su za finansije i poljoprivredu u vladi bili odgovorni Mlađan Dinkić i Ivana Dulić Marković (G17 PLUS)

Šta je urađeno u periodu 2004 - 2006?

- Agrarni budžet je značajno uvećan!!
- Doneta je Strategija razvoja poljoprivrede koja je po prvi put u središte agrarne politike stavila porodično poljoprivredno gazdinstvo,
- Usmeravanje agrarne politike ka strukturnoj podršci i ruralnom razvoju kroz uvođenje brojnih mera podrške investicijama i ruralnom razvoju,
- Uspostavljen je Registar poljoprivrednih gazdinstava,
- Podela na komercijalna i nekomercijalna gazdinstva (stariji od 55 godina, ceo život poljoprivrednici - želja da ne budu komercijalni, već nekomercijalni proizvođači) i obezbeđivanje

...Duplo veći agrarni budžet nego danas – činio je 5% ukupnog budžeta

...Doneta Strategija

...Državno zemljište dato poljoprirednicima u zakup

...Registar gazdinstava

- podrške od 500 Eura po članu za nekomercijalna gazdinstva,
- Sistem kreditiranja preko banaka putem kratkoročnih i dugoročnih kredita (kamatne stope 5, odnosno 3 odsto), čime su banke postale zainteresovane za poljoprivredu,
 - Državno zemljište je pod jednakim uslovima postalo dostupno svima, a ne samo vlasnicima privatizovanih imanja. Zakon o poljoprivrednom zemljištu doneo je i prvu suštinsku decentralizaciju, jer program korišćenja zemljišta prave lokalne samouprave,
 - Formirane su Fitosanitarna i Veterinarska uprava, a po prvi put u okviru ministarstva sektori za agrarnu politiku i ruralni razvoj,
 - Uspostavljen je Sistem tržišnih informacija u poljoprivredi (STIPS),
 - Ispunjeni su uslovi za dobijanje dozvola za izvoz govedine, mesnih prerađevina, šećera...
 - Unapređen je rad Savetodavne službe, tako da su svi projekti u savetodavstvu imali iste uslove za finansiranje, bez obzira da li su u sistemu poljoprivrednih stanica ili privatni.

...Bespovratna sredstva za investicije

...Povoljni krediti

...Plaćanja za nekomercijalna gazdinstva (40.000 dinara godišnje)

...Izvozne dozvole

4 godine - 3 ministra - 3 agrarne politike

Politikanstvo koje je zamenilo započete reforme u poljoprivredi nije donelo ništa dobro poljoprivrednicima - samo nepredvidljivost i neizvesnost

Period posle odlaska stručnjaka G 17 PLUS iz Ministarstva poljoprivrede, sve do danas, doneo je nepredvidljivost agrarne politike. Iako su Ministri dolazili iz iste stranke, sva tri Ministra su imala svoje viđenje kako poljoprivreda treba da se razvija. Zato je agrarna politika menjana svake godine. U ovakvom nepredvidljivom okruženju najviše su ispaštali poljoprivreda i poljoprivrednici. Dodatni problem je bio i to što nije postojala spremnost celokupne Vlade da se pomogne poljoprivredi, pa je tako:

- Agrarni budžet dostigao svoje istorijske minimalne vrednosti i 2009. godine činio je svega 2,2% ukupnog budžeta, a 2011. godine tek 2,4%. Njegova ukupna vrednost je na nivou vrednosti iz 2004. godine, kada je evro vredeo duplo više, a gorivo koštalo tri puta manje.
- Kako bi se poljoprivrednicima vršile isplate sa ovako malim budžetom, 90% poljoprivrednika je faktički isključeno iz sistema subvencija, tako što je uvedena mera koja je

...Agrarni budžet je smanjen i danas iznosi samo 2.4% ukupnog budžeta

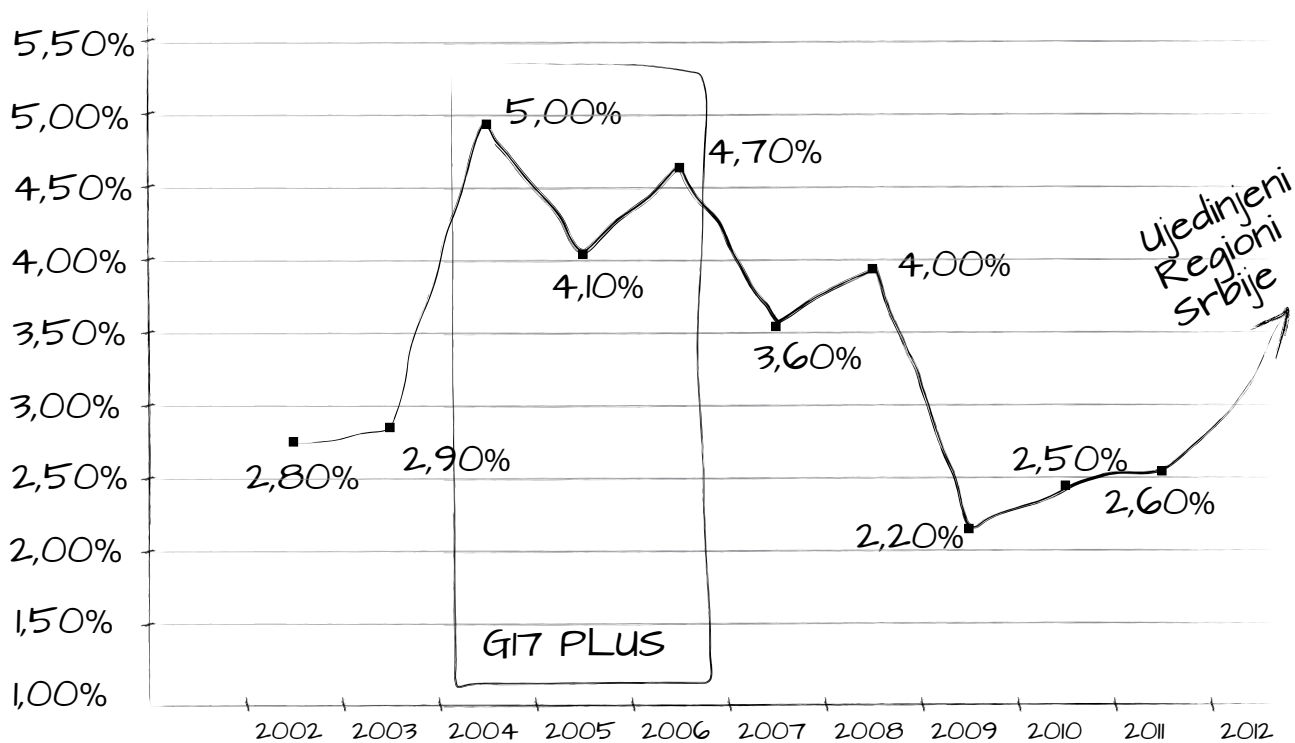
... Iz subvencija je isključeno 90% poljoprivrednika

...Upropašćen Registar

...Potrošen kreditni fond

...Ukinuta je podrška nekomercijalnim gazdinstvima

...Ukinuta je podrška investicijama

jedinstvena u svetskim razmerama - dobijanje subvencija vezuje se za uplate doprinosa PIO fondu. Na ovaj način napravljen je nakaradan sistem po kome danas subvenciju dobija samo oko 75.000 poljoprivrednika, ili svaki deseti.

- Registar je postao potpuno neupotrebljiv, jer on više nije prava slika onoga što rade i poseduju poljoprivrednici. Oni su se merama Ministarstva prilagođavali tako što su se fiktivno prijavljivali na rođake, komšije i prijatelje, dok su pravna lica svoja gazdinstva registrovala na svoje radnike - fizička lica.
- Kada je 2004. godine pokrenut mehanizam kreditne podrške kroz obezbeđivanje jeftinih kredita za poljoprivrednike, planirano je da se u tom Fondu za kreditiranje poljoprivrede za 7-8 godina akumulira približno pola milijarde evra. Međutim, zbog loše politike, taj fond se u međuvremenu istopio. Danas nije poznato koliko tačno sredstava ima u Fondu, jer je u decembru 2010. godine dozvoljena mogućnost da se novcem Fonda za kredite isplaćuju i subvencije.
- Ubedljivo najniža primanja ima 200.000 poljoprivrednika-penzionera, a penzionerski staž im je daleko kraći od staža građana sa drugim zanimanjima. Oko 220.000 bivših poljoprivrednika živi sa prosečnom penzijom od 9.000

dinara, što je samo 25% prosečne zarade. Pored toga, njima je od 2007. godine ukinuta i podrška od 40.000 dinara po članu gazdinstva, koja je uvedena 2006. godine.

- Najefikasniji način unapređenja konkurentnosti je podrška investicijama. Međutim, od 2007. godine podrška investicijama iz agrarnog budžeta smanjivana je svake godine i ona je danas simbolična.
- Ministarstvo poljoprivrede je 2004. godine, uspostavljanjem sektora za ruralni razvoj, po prvi put preuzelo odgovornost za ruralna područja u Srbiji. Sektor za ruralni razvoj ukinut je 2011. godine. To je zabrinjavajući signal koji ukazuje da postoji samo deklarativna politička podrška selu i ruralnim područjima, jer praktično nju nema ko da kreira i sprovodi.
- Najveći broj Zakona iz oblasti poljoprivrede, koji su usvojeni, ne sprovode se jer su ili nesprovodljivi ili ne postoji volja da se sprovode. Tako oni predstavljaju savršeni mehanizam za korupciju. Rad Ministarstva u poslednje tri godine biće zapamćen po zakonima sa odloženim dejstvom i zakonima koji se ne primenjuju. Deklarativni dokumenti koji nemaju podršku u agrarnom budžetu, kao što je Nacionalni program za poljoprivredu, samo su obmana javnosti i poljoprivrednika.

Novi program za poljoprivredu: Udvostručiti ulaganja

Agrarni budžet mora da bude u skladu sa očekivanjima koje društvo ima od poljoprivrede. U najmanju ruku, agrarni budžet mora da bude udvostručen, tj. vraćen na nivo od pre pet godina (5% ukupnog budžeta). Hrana sve više dobija na značaju, posebno u uslovima sadašnje globalne ekonomske krize, zbog čega ulaganje u poljoprivredu predstavlja veoma sigurnu investiciju. Optimalni agrarni budžet pre svega zavisi od mogućnosti privrede da finansira određeni nivo efikasnosti u poljoprivredi i od ciljeva ukupne ekonomske politike Vlade. Cilj subvencija trebalo bi da bude jasan - da imaju pozitivan efekat na unapređnje konkurentnosti poljoprivrede i poljoprivrednika. Drugačije rečeno, ako se subvencije plaćaju nekoliko godina, a zatim se ukinu, sektor treba da bude konkurentniji nego u slučaju da one nisu nikada plaćane. Međutim, moraju se uzeti u obzir socijalne prilike i političke mogućnosti, naročito u zemljama u tranziciji, kao što je Srbija, gde ostali sektori nisu u mogućnosti da obezbede dovoljno sredstava za finansiranje poljoprivrede i ruralnog razvoja. Upravo zato bi, prilikom određivanja subvencija, cilj trebalo da bude da one budu

Poljoprivreda može značajno više da doprinese ukupnom ekonomskom razvoju, ali u nju treba mnogo više i ulagati

Potreban je duplo veći agrarni budžet, a ulaganja moraju da imaju maksimalan efekat

što je moguće više ekonomski efikasne, ali i u skladu sa socijalnim potrebama i političkim mogućnostima.

Naravno, razvoj srpske ekonomije ne može da zavisi samo od poljoprivrede, jer drugi sektori treba da obezbede posao za sve one koji napuštaju poljoprivredu, kao i da obezbede novac za podršku ostarelim poljoprivrednicima. Ali, poljoprivreda je jako važna jer ona može da obezbedi stabilnost cena (a ne kao sada kada imamo veliku varijabilnost cena), može da obezbedi pristojan prihod značajnom delu stanovnika u ruralnim sredinama (ali ne svima onima koji se danas njome bave) i može da bude kratkoročni pufer za tranzicione procese (ali ne ako tranzicija traje suviše dugo). Generalno, ona može značajno da doprinese ukupnom bogatstvu Srbije, ali samo ukoliko u nju više ulažemo i to na pametan način. Ovaj program predviđa kreiranje prioriternih mera i shodno njima definiše i veličinu agarnog budžeta.

Podrška poljoprivredi biće zasnovana na sledećim principima:

- Povećati konkurentnost kroz investicije u opremu i znanje,
- Subvencije koje nemaju ekonomski efekat treba ukinuti (odmah ili postepeno),
- Razdvojiti ekonomske i socijalne mere.

Osnovni pravci subvencionisanja biće usmereni ka:

- Podrški ruralnom razvoju i investicijama,
- Unapređenju strukture gazdinstava,
- Izgradnji tržišta zemljišta,
- Izgradnji institucija podrške,
- Obezbeđivanju minimuma socijalne zaštite kroz kreiranje mera podrške dohotku za najosetljivije grupe proizvođača - nekomercijalna gazdinstva, odvojeno od proizvodnje.

Ukinuti uslovljavanje isplate subvencija poljoprivrednicima plaćenjem doprinosa za PIO

U najvećem broju slučajeva poljoprivrednici nisu prepoznati u sistemu socijalne zaštite. Uslovljavanje subvencija plaćanjem PIO ne vodi ka cilju koji bi trebao da se ostvari plaćanjem PIO, a to je socijalna sigurnost. Pristup zdravstvenim i socijalnim uslugama na selu je otežan, jer što su udaljenije od gradskih centara, one su nedostupnije. Zato, u kriznim godinama, ruralno stanovništvo i poljoprivrednici mogu da potraže sigurnost i da se oslone samo na tradicionalne resurse - sopstveno gazdinstvo, samopomoć, porodičnu i uže-grupnu solidarnost. Dodajmo još i da poljoprivrednici, u najvećoj meri, ne plaćaju obavezno penziona i socijalno osiguranje, jer po njihovoj računici oni plaćaju više nego što na kraju dobiju. Upravo zato problem socijalnog statusa poljoprivrednika Srbija ne može konstantno zapostavljati i mora da pronađe odgovore na brojna pitanja: da li je obavezno penzijsko osiguranje poljoprivrednika (i članova njihovog domaćinstva) uopšte potrebno i, ukoliko je potrebno, da li ih uključiti

Ukinuti obavezu da poljoprivrednici plaćaju doprinose za PIO fond kao preduslov za dobijanje subvencija

u opšte obavezno penzijsko osiguranje. Kako osigurati da se to osiguranje plaća... Trošak izbegavanja reformi u ovom segmentu već je isuviše veliki, a za ruralna područja i poljoprivrednike koji svojim kapacitetom nisu u stanju da prate reforme biće i još veći.

Program predviđa ukidanje uslovljavanja poljoprivrednih subvencija plaćanjem doprinosa za PIO i uključivanje poljoprivrednika u sistem socijalne zaštite ravnopravno sa svim ostalim građanima Srbije. Socijalni sistem u Srbiji poljoprivrednike mora da tretira ravnopravno, kao i sve druge građane u Srbiji - deca poljoprivrednika moraju dobijati dečiji dodatak, žene na selu treba da imaju nadoknadu dok su na porodiljskom odsustvu, a ako se radni staž povezuje radnicima kojima poslodavci nisu uplaćivali doprinose - isto tako se mora povezati staž i poljoprivrednicima koji u jednom periodu nisu bili u stanju da uplaćuju doprinose za PIO.

Uključiti poljoprivrednike u sistem socijalne zaštite

Vratiti podršku nekomercijalnim gazdinstvima

Dualnost postaje jedna od osnovnih karakteristika poljoprivrede Srbije. Sa jedne strane - mali poljoprivrednik sa nekoliko životinja i hektara zemlje koji proizvodi za sopstvene potrebe, a sa druge poljoprivrednici i preduzeća koji po konkurentnosti, veličini farme, znanju i postojećoj mehanizaciji i opremi mogu da budu, ili jesu, konkurentni u Evropi. Ovakva struktura nije neobična za zemlje u tranziciji, ali za Srbiju je karakteristično da mala nekomercijalna gazdinstva nemaju drugu opciju, pa dugo ostaju zarobljena na tom nivou proizvodnje - samo za sebe, koja je na granici siromaštva. Za njih se moraju pronaći nove opcije za zaposlenje, ali i mogućnosti za socijalna davanja.

Ponovo uvesti podršku nekomercijalnim gazdinstvima (tzv. staračkim domaćinstvima) od 50.000 dinara godišnje po članu domaćinstva

Program predviđa registraciju nekomercijalnih gazdinstava – gazdinstava čiji su članovi stariji od 55 godina i jedini prihod imaju od poljoprivrede. Njima će biti namenjena podrška dohotku u iznosu od 50.000 dinara godišnje po članu gazdinstva. Osim premije za mleko, oni ne bi dobijali druge subvencije koje su namenjene komercijalnim gazdinstvima.

Pravednija geografska i sektorska distribucija budžeta

Srbija mora da napravi efikasniju raspodelu agrarnog budžeta, jer trenutna nije usmerena ka ostvarivanju osnovnih strateških ciljeva.

Njene osnovne karakteristike su velika selektivnost, neravnomerna distribucija (geografska, sektorska), visok udeo interventnih „ad hoc“ mera, nedovoljno praćenje ostvarenja politike, nerazvijene strukturne mere podrške i generalno mali ekonomski i socijalni efekat. U osnovi ovakva budžetska raspodela ne unapređuje konkurentnost, što je prvi strateški cilj poljoprivrede Srbije, niti se njome rešavaju problemi duž tržišnog lanaca. Najveći deo budžeta (u 2008 - 39%, 2009 - 61%, 2010 - 74%) se danas troši na jednu meru - plaćanje na osnovu posedovanja poljoprivrednog zemljišta koje je vezano za dostavljanje računa za utrošak repromaterijala (semena, đubriva i goriva) u proizvodnji. Ova mera ima veoma diskriminišući efekat, jer način da se dobijanje subvencija uslovljava plaćanjem penzionog osiguranja isključuje preko devedeset odsto poljoprivrednika, koji, po pravilu, penziono osiguranje ne plaćaju. Pri tome su iz sistema subvencija isključena pravna lica, koja obrađuju gotovo petinu zemljišta. Tako

Merama agrarne politike napraviti pravilniju geografsku distribuciju podrške

Zajedno sa lokalnim samoupravama kreirati mere podrške specifične za svako područje

Ravnomernija distribucija podrške – usmeriti je i ka biljnoj i ka stočarskoj proizvodnji

je tokom 2009. godine 74,901 poljoprivrednik dobio subvenciju po hektaru u prosečnom iznosu od preko 160 hiljada dinara (oko 1.600 evra) po gazdinstvu. Statistika beleži da u Srbiji ima 778 hiljada poljoprivrednih gazdinstava, dok ih je registrovano 450 hiljada. To znači da svaki šesti poljoprivrednik koji je registrovan dobija subvencije ili svaki deseti prema zvaničnoj statistici. Ako se u obzir uzme da: u 12 NZČ prosečna primanja po farmi se kreću od 245 evra u Rumuniji, 16.700 u Češkoj, 1.868 u Sloveniji, u Poljskoj prosečno 1.065 evra po farmi¹ za sve mere (i stuba 1 i stuba 2); da je poznato da značajan deo poljoprivrednika u Srbiji ima registrovano po nekoliko gazdinstava (zbog limita od 1.4 miliona dinara maksimalnog iznosa za dobijanje subvencije) što dodatno smanjuje broj korisnika, a povećava prosečan iznos subvencije; da je prosečna plata u Srbiji manja od svih NZČ, a u odnosu na neke i do pet puta; onda se može izvesti vrlo jasan zaključak da mali broj poljoprivrednika dobija subvencije koje su neprimerene situaciji u Srbiji, dok najveći deo njih ne dobija ništa, čime se stvara velika tržišna distorzija. Nije prirodno da je toliko poljoprivrednika isključeno iz sistema subvencija, niti da neko na osnovu subvencije, zbog toga što poseduje 28 hektara zemljišta, može da dobije celu prosečnu neto godišnju platu u Srbiji.

Određena područja u Srbiji su u potpunosti zapostavljena po pitanju investicija u poljoprivredi. Nastavkom ovakve prakse, i onako velike razlike u razvijenosti regiona, biće još veće. Neophodno je uvažavati regionalni pristup u planiranju mera u poljoprivredi, kao i mera ruralnog razvoja, ne samo zbog administrativnih zahteva prema kojima se Srbija u regionalnoj politici mora uskladiti sa praksom EU, nego i zbog ekonomske opravdanosti trošenja subvencija, kao i efekata koje subvencije u pojedinim područjima mogu da imaju/nemaju.

U Nacionalni plan za ruralni razvoj treba uključiti teritorijalni pristup ruralnom razvoju. Ovakav pristup rešava i najdublje probleme, specifične isključivo za datu teritoriju, koristeći pri tom lokalne resurse i potencijale.

Regionalizacijom i decentralizacijom mogu se značajno ubrzati procesi oporavka poljoprivrede Srbije. U Vojvodini poljoprivreda predstavlja najznačajniju privrednu granu i zato vojvođani, za razliku od drugih regiona u Srbiji, imaju

¹Farmsubsidy.org

veći interes da podstaknu razvoj poljoprivrede. Na osnovu člana 29. Statuta AP Vojvodine, Vlada Vojvodine ima pravo da donosi i sprovodi mere agrarne politike, ali to pravo se ne koristi.

Brzo opadanje udela stočarske proizvodnje u ukupnoj vrednosti proizvodnje je zabrinjavajuće, naročito u godinama kada je Srbija konkurentna sa cenom kukuruza i kada bi trebalo da ima konkurentniju proizvodnju stočne hrane. Postoje zemlje koje imaju manje ili slično učešće stočarske proizvodnje (Grčka, Rumunija, Španja, Italija), ali je po pravilu to odstupanje na račun ostalih visokovrednih proizvodnji kao što je voće i povrće, a ne žitarica. Međutim ne postoje zemlje koje budžet usmeravaju isključivo po hektaru, jer tako najviše profitiraju oni koji imaju mnogo zemlje i na njoj, po pravilu, proizvode žitarice. Struktura proizvodnje se sporo menja i potrebne su godine, pa i decenije, da se dese značajnija pomeranja. Ova pomeranja se ubrzavaju pre svega usled otvaranja tržišta, ali i merama agrarne politike. Agrarna politika je poslednjih godina promovisala proizvodnju žitarica kao nisko intenzivnu proizvodnju. Upravo zato, ukoliko se želi značajno povećati izvoz, nije efikasno raditi tako da se podržava i promoviše proizvodnja žitarica, nego pre proizvodnja investicija koje mogu ostvariti veću vrednost proizvodnje, pa samim tim i izvoza.

Investicije, investicije, investicije

Potreba za investicijama u poljoprivredi je velika u svim sektorima, duž celog tržišnog lanaca i kod svih grupa proizvođača. Takođe, poljoprivredi su potrebne i ogromne investicije da bi posle otvaranja tržišta i priključenja EU mogla da bude konkurentna. Ovako velike potrebe nemoguće je finasirati samo iz profita (bilo da je on ostvaren u poljoprivredi ili u nekom drugom sektoru).

Da bi podstakla poljoprivrednike da investiraju, na svaka 3 dinara sopstvenih sredstava koja oni ulože, država treba da obezbedi 2 do 3 dinara bespovratnih sredstava iz budžeta. Srbija mora da unapredi konkurentnost svoje poljoprivrede kako bi bila spremna da se takmiči sa konkurencijom u EU. Konkurentost se postiže investiranjem u znanje i opremu. Zato se Program za poljoprivredu zasniva na ohrabrivanju poljoprivrednika da investiraju, tako što će poljoprivrednicima koji su spremni da ulože svoja sredstva obezbediti bespovratna sredstva u visini od 30-50% ukupne vrednosti investicije.

Najveći deo sredstava bio bi namenjen unapređenju konkurentnosti, pri čemu bi bilo podržavano:

- Unapređenje proizvodnje i kvaliteta, gde bi povraćaj za male investicije bio automatski (plastenici, rol baleri, muzilice, sistemi za navodnjavanje, traktori,...),

Bespovratna sredstva za podršku investicijama u poljoprivredi, u iznosu od 30 do 50% ukupne vrednosti investicije

Investiciona podrška treba da čini trećinu agrarnog budžeta

Područja manje pogodna za poljoprivrednu proizvodnju država treba da podrži većim procentom bespovratnih sredstava

- Unapređenje plasmata (hladnjače, skladišta, silosi, kalibratori, pakerice,...), koje bi podrazumevalo velike projekte,
- Stočarski objekti (farme za osnovno stado ili tov).

Drugi deo bi podrazumevao izgradnju ruralne infrastrukture, bilo da je ona poljoprivredna (sistemi za navodnjavanje, poljski putevi, pijace, veletržnice i sl.) ili socijalna (vodovodi, kanalizacije, elektro mreže,...)

Principi na kojima bi investicije bile zasnovane bili bi sledeći:

- Uvesti područja sa manje pogodnim uslovima za poljoprivrednu proizvodnju („Less favourable areas – LFA“) u kojima bi bio obezbeđen veći nivo podsticaja,
- Akcenat staviti na velike investicije (preradne kapacitete itd.) koji će imati posebnu pažnju i smatrati se „državnim projektima“,
- Zadržati mere podrške prilikom podizanja novih zasada,
- Odabir bi trebalo da bude zasnovan na transparentnim i kvantifikovanim kriterijumima,
- Po mogućnosti, investicionu podršku vezati za kredite tako što bi se sa bankama napravio sporazum o zajedničkim projektima,
- Razviti posebne mere podrške koje će za direktan cilj imati unapređenje strukture gazdinstava i osnovnih resursa (povećanje veličine poseda, unapređenje kvaliteta zemljišta, ukрупnjavanje parcela, melioraciju,...),
- Uspostavljanje podrške uvođenju standarda, kako u primarnoj tako i u prerađivačkoj industriji, koji dovode do ostvarivanja dodane vrednosti ili omogućuju pristup tržištu (Global G.A.P, organik, IPM, GI, PDO...),
- Podržati projekte izgradnje, popravke i unapređenja ruralne infrastrukture uz obavezan uslov kofinansiranja sa lokalnom zajednicom.

Podrška biljnoj proizvodnji biće zasnovana na investicijama i podršci tržištu

Podrška sektoru ratarstva i povrtarstva bila bi bazirana na dve osnovne mere:

- Subvencije za đubrivo i gorivo,
- Investiciona podrška proizvodnji (mehanizacija, sistemi za navodnjavanje, plastenici,...) i izgradnji skladišnih kapaciteta (skladišta, silosi, hladnjače, sortirke,...) uz povraćaj 30-50% realizovanih investicija.

Sve procedure u vezi sa subvencijama za đubrivo i gorivo biće pojednostavljene.

Osnovna mera u sektoru voćarstva i vinogradarstva bila bi povraćaj sredstava u iznosu od 50% za nabavku sertifikovanog sadnog materijala, nabavku protivgradnih mreža, sistema za navodnjavanje, vinarija i prerađivih kapaciteta za voće i vino.

Posebним merama bili bi stimulisani proizvođači povrća, lekovitog bilja i drugih visokovrednih biljnih vrsta.

Subvencionisanje đubriva i goriva

Investiciona podrška od 30 do 50% za opremu, mehanizaciju, skladišta...

Podrške podizanju novih zasada

Podrška stočarskoj proizvodnji biće zasnovana na unapređenju kvaliteta i konkurentnosti

Podrška treba da ima za cilj povećanje profitabilnosti proizvođača, konkurentnosti sektora, kvaliteta mleka i mesa i dostizanje standarda koji omogućavaju izvoz. Ovo bi moglo da se postigne institucionalnom, cenovnom, podrškom za unapređenje kvaliteta i povećanje stada i investicionom podrškom.

- Institucionalna podrška pre svega se odnosi na uspostavljanje i poštovanje normi kvaliteta mleka i mesa, koje podrazumevaju kontrolu kvaliteta. Isto tako, nepohodno je reformisati sitem vođenja matične knjige rasa, posebno govoda.
- Cenovna podrška bi se odnosila na premije za mleko, jer usled specifičnosti u kojoj se mlekarski sektor u ovom trenutku nalazi (velika količina mleka koja ide ilegalnim kanalima, mali udeo mleka ekstra i I klase, nedostak mleka na tržištu koji omogućava dovoljnu konkurenciju u otkupu mleka i sl.) premija na cenu ima svoj ekonomski efekat koji se ogleda u povećanju kvaliteta, legalnih tokova, ispunjavanja izvoznih uslova i pripreme za EU. Osnovna cenovna podrška bi bila 5

5 dinara premija za mleko + 20% i 10% stimulacije za kvalitet

Plaćanja po grlu stoke + premija za proširenje stada + premija za kvalitet stada

Investiciona podrška

dinara po litru, na koju bi se primenile stimulacije i smanjenje za vanklasno mleko, s tim da se u narednom periodu, u skladu sa budžetskim mogućnostima, visina premije uskladi sa prosečnom visinom premije u CEFTA regionu.

- Podrška unapređenju kvaliteta i proširenju stada. Postojeća podrška po grlu stoke nema ekonomsko opravdanje jer je dobija samo mali broj proizvođača. Nema nikakav efekat na kvalitet i nikakav stimulacioni efekat na unapredjenje proizvodnje. Zato je treba zameniti merama koje će imati ekonomski efekat, kao što je stimulisanje poboljšanja rasnog sastava i proširenja stada. Tako bi se podsticala samo najbolja grla goveda i priplodni materijal svinja. Kod goveda, iznos subvencije po grlu progresivno bi se povećavao za svako povećanje prosečne mlečnosti grla po farmi.
- Investiciona podrška. Ukoliko želi da zadrži ovaj nivo proizvodnje po ulasku u EU i ispuni sve potrebne standarde, Srbiji su potrebne investicije u sektor proizvodnje mleka i mesa. Zato je neophodno da Ministarstvo poljoprivrede podstiče investiranje u sektor mesa i mleka davanjem bespovratnih sredstava za podizanje novih i adaptaciju postojećih farmi, nabavku muznih sistema, unapređenje preradnih kapaciteta, nova kvalitetna grla,...

Bez razvijenog tržišta kredita nema uspešne poljoprivrede

Godine 2004. započet je program podrške kreditima u poljoprivredi, jer je G 17 PLUS znao da bez razvijenog tržišta ruralnog finansiranja ne može da bude ni razvijene poljoprivrede. Tako su reforma bankarskog sektora, uspostavljenje registra poljoprivrednika uz obavezu otvaranja računa u banci, mere ministarstva za pospešivanje razvoja tržišta kredita i sl. doprinele smanjenju specifičnih rizika vezanih za kreditiranje poljoprivrednika. Osnovni pokretač razvoja bilo je postojanje konkurencije među bankama i to što se u programima subvencionisanja uvek insistiralo na konkurenciji, umesto favorizovanja jedne ili dve banke. Zahvaljujući ovome nekoliko banaka je napravilo značajne agro portfolije. **Banke sve više svoje tržište pronalaze među poljoprivrednicima koji sve češće napuštaju barter aranžmane u kojima se netransparentno izražava kamata i samim tim imaju sve veću kreditnu zaduženost.**

Potrebe su isuviše velike da bi se očekivalo da se tržište kredita ne mora razviti. Upravo zato će prioritet biti eliminisanje nedostaka koji treba da povećaju tražnju i ponudu povoljnih kratkoročnih i dugoročnih kredita. Model koji je uspostavljan 2004. godine i koji je za poljoprivrednike obezbeđivao jeftine kredite, a u isto vreme i konkurenciju među bankama, pokazao se kao dobar i zato Program za poljoprivredu predviđa njegovo ponovno uspostavljanje.

Nastaviti programe
subvencionisanih kredita po
modelu koji je postojao u periodu
2004-2006. godine

Razvijati konkurenciju među
bankama

Izgraditi tržište poljoprivrednog zemljišta

Neosporno je da se u poslednjih deset godina tržište zemljišta u Srbiji razvija brže nego u predhodnih pedeset, ali taj razvoj je isuviše često praćen kompromisima. Razvijeno tržište zemljišta podrazumeva da njime gazduje onaj ko je najsposobniji da izvuče najviše iz njega tj. da najviše zaradi obrađujući ga. U Srbiji postoji vrlo razvijeno tržište zakupa i slabo razvijeno tržište prodaje zemljišta. Vlasnici zemljišta se pre opredeljuju za rentiranje zemljišta zbog toga što ono podrazumeva niže troškove transakcije i zato što nije trajno. Usled slabe ponude, koja se javlja usled neizvesne ekonomske situacije, tržište prodaje je slabo razvijeno, pa se zemljište često vidi kao pouzdan izvor sredstava za život kada su drugi izvori prihoda neizvesni. Tome ide u prilog i vrlo nizak porez na posjedovanje poljoprivrednog zemljišta, pa sa te strane ne postoji pritisak za prodaju. Zakon o poljoprivrednom zemljištu koji je hraprošču i vizijom G17 PLUS donet 2005. godine, napravio je veliki pomak jer je na tržište zakupa stavio značajne državne resurse koji su bili korišćeni na neadekvatan način i za koji se nije plaćala renta. Međutim, Zakon ima brojne limite zbog nezavršene restitucije i manjka

Restitucijom vratiti poljoprivredno zemljište starim vlasnicima

Sprovoditi Zakon o poljoprivrednom zemljištu na valjan način

Započeti proces prodaje poljoprivrednog zemljišta poljoprivrednicima

Svo državno zemljište staviti u funkciju

Ukinuti privilegije koje imaju pojedinci prilikom zakupa državnog zemljišta

kapaciteta, a viška politike u njegovom sprovođenju. Zato se, iako su značajni koraci postignuti, pred Srbijom nalaze veliki izazovi u izgradnji ovog tržišta. Prioritet će biti:

- Restitucija, jer državnog poljoprivrednog zemljišta ima dovoljno da se u naturalnom obliku vrati svim pravim vlasnicima.
- Celokupno državno poljoprivredno zemljište koje bude preostalo po okončanju restitucije ponuditi na prodaju registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima po principu prioriteta i to tako što bi prioritet u prvom krugu prodaje imala gazdinstva sa teritorije katastarske opštine na kojoj se državno zemljište i nalazi, u drugom krugu, ukoliko zemljište nije prodato, priritet bi imala gazdinstva sa teritorije cele lokalne samouprave na kojoj se državno zemljište nalazi, s tim da se poljoprivrednim gazdinstvima omogući kupovina zemljišta sa periodom otplate od 20 godina uz zabranu prometa i davanja u podzakup poljoprivrednog zemljišta tokom otplate i rigorozne kontrole korišćenja.
- Insistiranje na sprovođenju Zakona o poljoprivrednom zemljištu, kako je to definisano Zakonom, jer je primećeno da ga Ministarstvo i lokalne samouprave ne sprovode na valjan način, već su prisutne brojne neregularnosti.
- Izmene postojećeg Zakona o poljoprivrednom zemljištu koje će omogućiti da se prihodi od zakupa poljoprivrednog zemljišta u punom iznosu uplaćuju u kasu lokalne samouprave, a ne samo 40% kao što je to sada slučaj, uz obavezu lokalnih samouprava da odluke o utrošku prikupljenih sredstava donose Saveti mesnih zajednica.

Orijentacija ka preradi hrane i izvozu

Program predviđa rad na promeni stavova poljoprivrednika i javnosti o prehrambenoj industriji. Umesto da se ona prikazuje i deluje kao neprijatelj poljoprivrednika i takmiči se za veći komad fiksno kolača, uložiće se naponi ka razvoju izvozno orjentisane prehrambene industrije. U Srbiji postoji velika konkurencija na nivou primarne proizvodnje, a mala na nivou prerade. Najveći broj investicija u prehrambenu industriju u Srbiji realizovan je kroz privatizaciju devedesetih godina ili u prvim fazama posle demokratskih promena i to tako što su u procesu privatizacije uglavnom učestvovali domaći investitori. Dodatna specifičnost je i to što su se prerađivači, umesto da sirovine nabavljaju ugovaranjem sa poljoprivrednicima, često odlučivali za sopstvenu proizvodnju. Ovakvim stavom oni obezbeđuju siguran pristup sirovinama sa relativno konstantnijim cenama za svoje preradne kapacitete i prodavnice. Međutim, na ovaj način oni smanjuju tržište poljoprivrednicima jer ih izuzimaju iz najvećih prodajnih lanaca.

Ukoliko Srbija želi da poveća vrednost proizvodnje i izvoz poljoprivrednih proizvoda moraće da privuče investitore za preradne kapacitete koji će biti spremni da ulažu u organizovanje tržišnog lanca čija bi osnova bili produktivni i konkurentni primarni proizvođači. Da

Privući kompanije iz prehrambene industrije koje će našoj hrani omogućiti pristup supermarketima u EU

Subvencionisati uvođenje standarda

Uspostaviti sistem bezbednosti hrane koji će nam omogućiti dobijanje izvoznih dozvola za mleko, meso, krompir...

Uključiti malog proizvođača u moderan tržišni lanac

bi to uspelo potrebno je eliminisati barijere za investiranje koje se tiču ukupne poslovne klime, bez obzira na sektor (prava vlasništva, birokratske procedure, poresko okruženje, garantovanje istih prava za sve, konkurentan obrazovani sistem, pravna sigurnost,...) ali i one koje se direktno tiču sektora proizvodnje hrane, kao što su stabilizacija cena, otvorenost tržišta, poštovanje ugovora male vrednosti, smanjivanje sivog tržišta, sprovođenje zakona o bezbednosti hrane na isti način prema svim učesnicima, predvidljivost u subvencionisanju,...).

Odgovori na pitanja kada, kako i u kojoj meri uvoditi, po pravilu politički nepopularne, reforme, koje treba da doprinesu većim zahtevima za bezbednost hrane i smanjenju sivog tržišta, u najvećoj meri definišu brzinu razvoja poljoprivrede jedne zemlje koja želi da bude deo EU. U Srbiji dominiraju mali proizvođači čiji je trošak za uvođenje standarda veliki i često neisplativ. Sa druge strane, velikim proizvođačima je često nepohodna regulativa/standard da bi mogli da izvoze. Ovaj sukob definiše brzinu i kvalitet reformi u poljoprivredi.

Reforma institucija podrške poljoprivrednicima

Uloga Ministarstva je da kreira, sprovodi i kontroliše agrarnu politiku. Pošto je celokupna politika bila zasnovana na “ad hoc” merama, očigledno je da Ministarstvo nema kapacitet za realizaciju svoje uloge. Zato je neophodno izvršiti sveobuhvatnu reformu Ministarstva poljoprivrede, kako njegove organizacione strukture, tako i kadrova.

Registar poljoprivrednih gazdinstava je uspostavljen 2004. godine uz mnoge probleme koji prate uvođenje novih stvari u svakodnevicu. Jedan od najvećih problema bilo je nepoverenje poljoprivrednika prema Registru. Ipak, Registar je brzo uspostavljen i početno nepoverenje je prevladano efikasnošću i brzinom agrarnih plaćanja. U roku od dve godine Registar je uglavnom odgovarao stanju na terenu, znalo se ko se i kako bavi poljoprivredom. Promene politike i pravila ko može, a ko ne može da dobija subvencije i podela na profesionalne i hobi poljoprivrednike, potpuno je uništila Registar, jer su veliki poljoprivrednici registrovali po nekoliko gazdinstava, a mali su svoju zemlju registrovali kod onih koji imaju PIO osiguranje. Registar je neophodno sredstvo za kreiranje uspešne agrarne politike, obaveza za dobijanje dozvola za izvoz EU i korišćenje EU fondova; zato je nepohodno ponovo ga uspostaviti i to na sledećim principima:

Efikasno Ministarstvo koje je ponovo u stanju da kreira, sprovodi i kontroliše efikasnu agrarnu politiku

Hitno uspostavljanje mreže nezavisnih nacionalnih laboratorija

Reforma Registra poljoprivrednih gazdinstava

- Definisanje kriterijuma i podela poljoprivrednih gazdinstava na “komercijalna” i “nekomercijalna”.
- Tehnička i organizaciona reforma koja će omogućiti ažurno praćenje svih poljoprivrednih gazdinstava, dok će kao osnovna baza podataka za svako gazdinstvo biti korišćeni podaci popisa koji će biti održan 2012 godine.

Srbija ima uspostavljene veterinarske, fitosanitarne i sanitarne službe i dobar deo posla na usvajanju standarda EU može se graditi na postojećoj osnovi. Kontrolni sistem za lanac hrane mora da se racionalizuje. Odrediće se četiri nacionalne referentne laboratorije - za zdravstveno stanje životinja, fitosanitarna, za rezidue i za bezbednost hrane, a veliki deo posla biće poveren regionalnim laboratorijama. Laboratorije koje će biti isključene iz sistema biće privatizovane ili će se koncentrisati na druge funkcije. Opšta nadležnost za ove laboratorije pripašće Direkciji za laboratorije. Program predviđa da se ove mere izvrše po hitnom postupku, jer ne zahtevaju velika sredstva već samo dobru volju i znanje.

Razvoj poljoprivrede se više nego ikad oslanja na rezultate naučnih istraživanja i njihovoj praktičnoj primeni. Istraživanja u oblasti poljoprivrede obavlja široka mreža državnih instituta, zavoda i univerziteta i uglavnom su usmerena ka poboljšanju proizvodnje. Može se izvesti generalni zaključak da postojeća mreža univerziteta i instituta koji se bave istraživanjem u poljoprivredi ne opravdava svoje troškove i nije dobro prilagođena potrebama tržišne privrede, naročito u upravljanju i ekonomiji; ekonomsko istraživanje na nivou gazdinstva, proučavanje tržišta ili analize i procene ekonomske politike naročito su slabo razvijeni. Zato je nepohodno sprovesti sveobuhvatnu reformu

Reforma istraživačkih instituta i njihovo stavljanje pod nadležnost Ministarstva poljoprivrede

Savetodavna služba se mora suštinski reformisati

istraživanja i obrazovanja u poljoprivredi, gde će osnova biti da se nadležnost nad istraživačkim institucijama prebaci u Ministarstvo poljoprivrede, a njihova delatnost će biti usklađena sa potrebama poljoprivrednika i Strategijom razvoja poljoprivrede.

Savetodavna služba, koja je podržavljena 2009. godine, ili novoformirana ruralna mreža sa niskim kapacitetom i visokim nivoom ispolitizovanosti, ne može i neće biti u stanju da odgovori predstojećim izazovima. Samo povećanje budžeta, bez celokupne reorganizacije i unapređenja upravljanja ljudskim resursima (koje obuhvata intenzivnu obuku ali i zamenu ljudstva koje nije u mogućnosti da se prilagodi novim servisima koje savetodavna služba i istraživanje treba da pruže) povećava troškove ali ne daje rezultate. Sa druge strane, ovakvo tržišno okruženje pogoduje razvoju privatnih servisa, bilo onih koji će pružati savete vezane za proizvodnju, bilo za tržište ili pristup finansiranju. Šta više, iskustva pokazuju da je uspeh u razvoju privatno zasnovanih servisa važniji nego razvoj javnih, naročito u vremenu kada se otvore mogućnosti finansiranja iz EU. Tržište i spremnost da se plati neka usluga je mnogo bolji način verifikacije savetodavca nego državno licenciranje. U cilju reforme ove službe neophodno je uraditi sledeće:

- Privatizovati poljoprivrednu savetodavnu službu,
- Napraviti jedinstveni registar poljoprivrednih savetodavnih organizacija (pravnih lica) i definisati jasne kriterijume za njihov rad i delovanje,
- Plaćanje savetodavnih službi vršiti na osnovu realizovanih aktivnosti i projekata uz rigoroznu kontrolu i analizu efekata koji su postignuti.

Reformisati Direkciju za robne rezerve

Ovakve kakve jesu, robne rezerve nisu u stanju da značajno doprinesu stabilizaciji tržišta hrane u Srbiji, a teško da će to ikada i moći, pa se rešenja moraju tražiti kroz druge aktivnosti i mere. Jednostavno, one, ovakve kakve jesu, sa pomešanim ulogama (stabilizacija tržišta i cena s jedne i strateške rezerve s druge strane), izvrnutom logikom po kojoj funkcionišu (kada je cena niska plaćati proizvođačima više ili kada je cena visoka nuditi robu potrošačima po nižim cenama) i uspostavljenim mentalitetom vođenja (usled zaštite „državnom tajnom“ diskreciono je pravo direktora Direkcije za RR da može da kupuje i prodaje, pozajmljuje i daje i da ga javnost ništa ne pita) jesu u stanju da delimično utiču na tržište i jesu u stanju da utiču na bogaćenje pojedinaca, ali nisu u stanju da rešavaju tržišne probleme. Naprotiv, često su njihov kreator. Upravo zato treba doneti novi Zakon o Direkciji za robne rezerve, koji će razgraničiti njene uloge, uvesti transparentnost u rad, regulisati pravila kada i kako se interveniše, kupuje i zanavlja roba. Ovo zakonsko rešenje treba da predstavlja prelaznu fazu i postavku osnove za uspostavljanje “Common Market Organization” koje će biti jedan od najvećih zadataka pred ulazak u EU.

Razdvojiti funkciju prehrambene sigurnosti i intervencija na tržištu

Rad Direkcije za robne rezerve učiniti javnim

Započeti pripremu za uspostavljanje Agencije za intervencije na tržištu po EU modelu

Udruživanje na svim nivoima

Zadruge se često vide kao opcija za jeftiniju nabavku, lakšu i skuplju prodaju ali i izgradnju skladišnog prostora. Srbija je imala svoj put razvijanja zadrugarstva shodno društveno ekonomskim okolnostima koje su bile kod nas. Tako su zadruge, posle Drugog svetskog rata, odigrale značajnu ulogu u razvoju poljoprivrede. Tokom devedesetih situacija u zadrugarstvu bila je samo odraz celog društva i tada smo počeli da razvijamo neke zadruge koje do tada nisu viđene u svetskoj praksi, kao što su privatne zadruge ili zadruge u kojima odlučuju zaposleni, a ne članovi. Do sada ni jedan predlog Zakona ne nudi ništa novo, što bi otvorilo nova vrata za razoj zadruga, nego samo zadržavanje postojećeg stanja bez suštinskih promena. Zato se predlaže donošenje novog Zakona o zadrugama zasnovanog na sledećim principima:

- Omogućiti da se odvoji podela profita na osnovu trgovine kroz zadrugu (zasnovanu na udelu prometovane robe kroz zadrugu) i imanja imovine (zasnovanu na uloženom kapitalu u imovinu).
- Stvoriti uslove da proizvođači koji nisu udruženi, a imaju zajednički interes, mogu da se udruže na lak način i da

Doneti novi Zakon o zadrugama

Merama agrarne politike razvijati zadruge

Ohrabrivati poljoprivrednike da se udružuju

sami određuju pravila po kojima će funkcionisati, a u okviru zadružnih pravila (pojednostaviti procedure).

- Zadruga koje imaju imaju zajednički interes mogu se udružiti u zadružne saveze (prilagoditi se novim trendovima i potrebama za objedinjavanje ponude i brendiranja).

Mere, kao one koje je Ministarstvo kreiralo u periodu 2004 - 2007, kada su otvoreni konkursi za podršku za izgradnju hladnjača na kojima su mogle da konkurišu samo Zadruga, dovele su do toga da ne samo da su napravljene brojne hladnjače, koje su omogućile da Srbija od uvoznika postane izvoznik jabuka, nego su razvijene i zadruga. URS će nastaviti ove programe.

Pored Zadruga nepohodno je razviti i udruženja poljoprivrednika, bilo u vidu Komore ili udruženja poljoprivrednika, i kreirati mere podrške organizovanju i jačanju strukovnih i sektorskih udruženja.

Nova poreska politika u poljoprivredi

Nesprovođenje reformi u okviru administrativne i poreske politike vezane za poljoprivredno zemljište tipičan je primer izbegavanja politički osetljivih reformi, koje imaju i imaće sve veći trošak nečinjenja. Tradicionalna emotivna vezanost za zemljište, podržana zakonima o nasleđivanju, dovela je, a i dalje dovodi, do velike usitnjenosti parcela. Ova politika je podržana i poreskom politikom, jer je zakonski osnov za oporezivanje posedovanja zemljišta toliko mali da lokalne samouprave, u čijoj je nadležnosti porez na imovinu, nemaju računicu da naplaćuju ovaj porez, jer su troškovi štampanja i distribucije rešenja višestruko veći od ukupne vrednosti potencijalno naplaćenog poreza. Situacija u kojoj vlasnik nije ni svestan svoje imovine, dovodi do nerešenih vlasničkih odnosa i netačnih podataka u okviru katastra nepokretnosti. Dodatno, procedure kupoprodaje zemljišta su komplikovane i dugo traju zbog stanja u zemljišnim knjigama. Zakon o poljoprivrednom zemljištu, donet 2005. godine, značajno je pokrenuo razvoj tržišta zakupa zemljišta, jer se pokazalo da postoji ogromna glad za zemljištem u regionima sa intenzivnom

Podići prag za poljoprivrednike u sistemu PDV

Unaprediti Katastar, procese komasacije i grupisanje parcela

Stimulisati da se neobrađeno zemljište daje u zakup i obrađuje - povećati porez na neobrađeno zemljište

poljoprivredom. Ovaj zakon je uveo i novi mehanizam za dobrovoljno grupisanje zemljišnih parcela, koji rešava mnoge probleme, ali je proces spor i često praćen brojnim neregularnostima, prvenstveno usled nedostatka kapaciteta administracije.

Poseban napor biće uložen u rešavanje problema koji se javljaju u poslovanju poljoprivrednih gazdinstvava u vezi sa PDV-om, a prag za ulazak u sistem PDV biće podignut na 10 miliona dinara.

U cilju jačanja sektora neophodno je ukinuti porez na poljoprivredno zemljište za ona gazdinstva koja zemljište koriste kao osnovno sredstvo za rad, dok će značajno biti povećan porez na poljoprivredno zemljište koje se ne obrađuje.

Što pre ispuniti uslove za dobijanje EU fondova i pripremiti poljoprivrednike za njihovo korišćenje

Poznato je da je poljoprivrednicima najteže na putu do ulaska u Evropsku uniju, ali da oni i najviše profitiraju po ulasku. Ova činjenica je dokazana isto toliko puta koliko se puta i neka zemlja priključila EU. Prateći ovu logiku svakoj zemlji je cilj da proces priključivanja bude što kraći, jer duži proces izaziva dodatne troškove i nevolje za poljoprivrednike. Ove nevolje proizlaze iz obaveze da u pretpristupnom periodu zemlja otvori svoje granice za proizvode iz unije i da se prilagodi vrlo zahtevnim standardima ukoliko želi da izvozi na tržište EU. Upravo zato sve zemlje su se trudile da im se godina liberalizacije tržišta poklopi sa godinom priključenja, da bi izbegle situaciju u kojoj nemaju benefite od članstva, a nemaju nikakvu carinsku zaštitu. Tokom ovog perioda EU obezbeđuje pretpristupnu podršku, ali se ona ne može meriti sa podrškom po ulasku u EU. Naš proces liberalizacije sa EU završiće se 2014. godine, kada će prosečna carina sa početnih 22% da bude spuštena na 2.49%. Verovali smo

Pokrenuti inicijativu za razgovore s Evropskom Komisijom, kako bi se našlo rešenje za period od liberalizacije carina za poljoprivredne proizvode do ulaska Srbije u EU.

Privući i maksimalno koristiti EU fondove

Uspostaviti institucije koje će biti akreditovane od EU

Obučiti poljoprivrednike za korišćenje EU fondova

da je to godina kada ćemo postati članica Evropske unije. Međutim, vrlo je verovatno da će poljoprivreda Srbije čekati narednih 6-10 godina u čekaonici. Za druge sektore je čekaonica dobro, ili makar ne toliko loše okruženje, ali ne i za poljoprivredu, naročito sa ovim nivom konkurentnosti i kapacitetom za investiranje i uvođenje standarda, kako privatnih standarda na nivou farme i fabrike, tako i javnih standarda. Šta više, vrlo lako se može dogoditi da ćemo mi biti jedina zemlja kojoj je isteklo 6 godina prelaznog perioda carinske liberalizacije, a da još uvek nije ispunila uslove za korišćenje pretpristupnih fondova.

Srbija će u narednom period imati mogućnost da koristi sredstva EU namenjena ruralnom razvoju. Međutim, moraće da ispuni nekoliko uslova, od kojih je jedan politički (da postane zemlja kandidat za članstvo u EU), i brojne tehničke kao što su:

- Usvajanje IPARD Programa,
- Potpisivanje sektorskog sporazuma (Sectoral Agreement),
- Dobiti nacionalnu akreditaciju IPARD operativnih struktura (za programiranje → Managing Authority, za upravljanje finansijama (Financial Management) → IPARD Agencija),
 - Akreditacija i prenošenje odluke o upravljanju,
 - Uspostavljanje višegodišnjeg Sporazuma o finansiranju,
 - Izgradnja kapaciteta za monitoring i Evaluacija,

Trenutno, Ministarstvo nema kapaciteta da ove poslove obavi na brz i efikasan način i time brzo omogući dobijanje sredstava iz EU. Zato je nepohodno uspostaviti strukture u Ministarstvu, da bi se što pre dobila akreditacija za korišćenje ovih fondova. Međutim, nepohodno je i obučiti poljoprivrednike kako da do fondova dođu.

UJEDINJENI REGIONI
S R B I J E

www.ujedinjeniregionisrbije.rs